

سبیل سلام

رشد انزاقی در بستر حکومت ولای

جعفر ذوالفقاری

سرشناسه : ذوالفقاری، جعفر، ۱۳۵۱ -

عنوان و نام پدیدآور : سبیل سلام : رشد اخلاقی در بستر حکومت ولایتی / جعفر ذوالفقاری.

مشخصات نشر : بجنورد: نشر مدافعان، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۱۷۶ ص.؛ ۲۱/۵ × ۱۴/۵ س.م.

شابک : ۲۵۰۰۰ ریال - ۸۶۴-۶۴-۸۶۰۴-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیا

دداشت : با حمایت کنگره ۳۰۰۰ شهید خراسان شمالی و مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس سپاه حضرت جواد الانعم.

موضوع : اخلاق اسلامی

موضوع : اسلام و دولت

موضوع : اخلاق

موضوع : اخلاق اسلامی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع : اخلاق و سیاست -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

شناسه : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان خراسان شمالی). سپاه حضرت جواد(الانعم). مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس

شناسه افزوده : کنگره شهیدان استان خراسان شمالی

رده بندی کتب: ۲۳۹۶ س ۷/۱/۳۷ BPT

رده بندی دیویی: ۲۱۰/۶۱

شماره کتابشناسی ملی: ۱۳۵

سبیل سلام

جعفر ذوالفقاری

صفحه‌رایی و جلد: حمید رضازاده

ناشر: انتشارات مدافعان

شابک: ۸-۶۴-۶۴-۸۶۰۴-۶۰۰-۹۷۸

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۷

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

بجنورد - خیابان ۱۷ شهریور جنوبی - کوچه شهید عزیز مصر (سعدی)

لبش بین بست دوم - پلاک ۵۰

تلفن: ۰۹۱۵۳۸۷۱۱۵۸

شیرمدافعان

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۵	مقدمه
۱۹	تعریف ووی اخلاق
۱۹	تعریف اصطلاح اخلاق
۲۱	موضوع و فایده اخلاق
۲۱	اخلاق و تقسیمات اخلاق
۲۳	عوامل مؤثر در رشد و تکامل اخلاقی
۲۵	مطلق یا نسبی بودن ارزش های اخلاقی
۲۷	نقش انگیزه در کار اخلاقی
۳۰	رابطه دین و اخلاق
۳۲	وجود یا فقدان اخلاق سکولار

فصل اول: ضرورت وجود حکومت جهت رشد اخلاقی

۳۷	۱-۱ تعریف حکومت
۳۸	۱-۱-۱ فلسفه وجودی حکومت
۳۹	۱-۱-۲ اجتماعی بودن انسان منشأ حکومت
۴۱	۲-۱ اصالت فرد و اصالت جامعه
۴۱	۳-۱ ضرورت حکومت از منظر فلاسفه
۴۲	۱-۳-۱ ضرورت حکومت از منظر قرآن
۴۵	۲-۳-۱ دلایل عقلی مبنی بر ضرورت وجود حکومت جهت تکامل حقیقی بشریت
۴۷	۴-۱ سازگاری حکومت و اخلاق
۵۰	۵-۱ مبنای مشروعیت حکومت ها
۵۲	۱-۵-۱ بررسی نظریه لیبرال (اختیارگرا)

۵۲-۵-۱ نظریه اخلاقی _____ ۵۲

فصل دوم: جایگاه اخلاق در نظام ولایی

- ۱-۲ معنای لغوی و اصطلاحی ولایت _____ ۵۸
- ۲-۲ ماهیت ولایت _____ ۵۹
- ۳-۲ ولایت تکوینی، ولایت بر تشریع، ولایت در تشریع _____ ۶۰
- ۴-۲ ولایت بر محجوران و ولایت بر جامعه خردمندان _____ ۶۱
- ۵-۲ گونه‌های ولایت _____ ۶۳
- ۶-۲ نای مشروعیت _____ ۶۵
- ۷-۲ ویژگی‌های حاکم _____ ۶۸
- ۱-۲ و بی‌شکی علم به خدا و احکام او (فقیه) _____ ۶۹
- ۲-۲ ویران‌گری عدالت و تقوی _____ ۷۲
- ۲-۷-۲ تربیت تدریجی و تدریجی _____ ۷۲
- ۸-۲ قانون _____ ۷۴
- ۱-۸-۲ دینی بودن قوانین، مومن ولایی _____ ۷۵
- ۲-۸-۲ اسلامی بودن قوانین، مومن ولایی _____ ۷۷
- ۳-۸-۲ جنبه اجتهادی و ولایی قوانین _____ ۷۸
- ۹-۲ مبنای ارتباط مردم با حکومت _____ ۸۰
- ۱-۹-۲ خلافت انسان _____ ۸۲
- ۲-۹-۲ اصل کرامت انسانی _____ ۸۳
- ۳-۹-۲ اصل برابری انسان‌ها _____ ۸۳
- ۴-۹-۲ اصل آزادی اراده و اختیار _____ ۸۴
- ۵-۹-۲ اصل مسئولیت همگانی _____ ۸۵
- ۶-۹-۲ اصل امر به معروف و نهی از منکر _____ ۸۶
- ۷-۹-۲ اصل شوری _____ ۸۷
- ۸-۹-۲ بیعت _____ ۸۷
- ۹-۹-۲ اصل نفی استبداد _____ ۸۸

۸۸ ۹-۲ ۱۰-۱۰ خطاب های متوجه جامعه

فصل سوم: روش های حکومت ولائی در عنایت بخشیدن به اخلاق

- ۹۴ ۱-۳ استنباط ویژگی روشها از ابعاد حکومتی
- ۹۷ ۲-۳ عصر جهانی شدن
- ۹۸ ۱-۲-۳ عصر حاضر از نگاه این پژوهش
- ۱۰۱ ۳-۳ تربیت عمومی (روش ایجابی و عمومی)
- ۱۰۲ ۱-۳-۳ تعریف تربیت اسلامی
- ۱۰۲ ۱-۳-۳ ۱-۳-۳ اخروی
- ۱۰۲ ۱-۳-۳ ۲-۳ نظارت و ناظر الهی
- ۱۰۳ ۱-۳-۳ ۱-۳-۳ ربک - عطف
- ۱۰۳ ۱-۳-۳ ۴-۳ مؤلفه انقلابی
- ۱۰۴ ۱-۳-۳ ۵-۳ خویش شدن
- ۱۰۵ ۱-۳-۳ ۶-۳ ارزیابی، انتخاب و انکار
- ۱۰۵ ۲-۳-۳ خانواده محوری در تربیت ایجابی عمومی
- ۱۰۶ ۳-۳-۳ ممانعت از زمامداران باطل (روش سلبی)
- ۱۰۹ ۴-۳-۳ نهی از منکر و امر به معروف (روش سلبی و عمومی)
- ۱۱۰ ۵-۳-۳ جنبه عقلانی و بذیرش همگانی
- ۱۱۲ ۶-۳-۳ مراتب امر به معروف
- ۱۱۳ ۷-۳-۳ ممانعت از بی حجابی (روش سلبی و عمومی)
- ۱۱۴ ۱-۷-۳-۳ تنزل نهاد خانواده (اثرات ناشی از بی حجابی)
- ۱۱۵ ۲-۷-۳-۳ پریشانی روان
- ۱۱۶ ۳-۷-۳-۳ از دست دادن کرامت زن
- ۱۱۷ ۴-۷-۳-۳ به خطر افتادن سلامتی
- ۱۱۷ ۵-۷-۳-۳ حفظ عزت و استقلال جامعه در برابر نفوذ بیگانگان
- ۱۱۹ ۴-۳ روش های معطوف به خواص جامعه
- ۱۲۳ ۱-۴-۳ آموزش فقه و تربیت فقها

- ۱۲۴- ۳-۱-۴-۱ قلمرو فقه
- ۱۲۵- ۳-۱-۴-۲ فلسفه وجودی فقه
- ۱۲۵- ۳-۱-۴-۳ موضوع علم فقه و اخلاق
- ۱۲۶- ۳-۱-۴-۴ وجود ملاکات اخلاقی در احکام فقهی
- ۱۲۷- ۳-۱-۴-۵ نیت و انگیزه در فقه و اخلاق
- ۱۲۸- ۳-۱-۴-۶ ضمانت اجرایی اخلاق و فقه
- ۱۲۸- ۳-۱-۴-۷ غایت فقه و اخلاق
- ۱۳۰- ۳-۴-۲ روش بصیرت زائی عرفانی
- ۱۳۴- ۳-۲-۴-۱ بصیرت اخلاقی
- ۱۳۵- ۳-۲-۴-۲ اخلاق عرفانی
- ۱۳۷- ۳-۴-۳-۱ شاخه اخلاق عرفانی
- ۱۳۹- ۳-۲-۴-۲ عرفان اصیل و امتیازات آن
- ۱۴۴- ۳-۲-۴-۵ منشأ انحراف عرفان

فصل چهارم: پاس به شبهات اخلاقی پیرامون نظام ولایی

- ۱۵۱- ۴-۱-۴-۱ شبهه عدالت و خشونت
- ۱۵۴- ۴-۱-۴-۱ تسامح در رفتارهای فردی و اجتماعی
- ۱۵۵- ۴-۱-۴-۲ تسامح و مدارا در تشریع احکام فردی
- ۱۵۵- ۴-۱-۴-۳ تسامح و مدارا در تشریع و اجرای قوانین اسلام مانند حدود، قصاص، جهاد
- ۱۵۷- ۴-۲-۴-۱ شبهه ولایت مطلقه و حکومت مطلقه (استبدادی)
- ۱۵۹- ۴-۳-۴-۱ شبهه تقیه و نفاق

فصل پنجم: نتایج

- ۱۶۳- ۵-۱-۴-۱ مفهوم حکومت اخلاقی
- ۱۶۵- ۵-۲-۴-۱ جایگاه اخلاق در حکومت ولایی
- ۱۶۶- ۵-۳-۴-۱ آشنایی با روش های عینت بخشیدن به حکومت ولایی
- ۱۶۷- ۵-۴-۴-۱ نکته پایانی
- ۱۷۱- منابع و مآخذ

پیشگفتار

خداوند تبارک و تعالی انسان را آفرید و همه عوامل تکامل و پیشرفت را در وجود او و در چهار اندام فراهم کرده است اما چون قصد او در مرحله این جهانی آزمایش انسان است تا از ازهال که حکمت او اقتضا نموده وی را مختار و آزاد آفریده است. الَّذِي آتَاهُ الْمَوْتَ الْخَيْرَ لِيَنْلُوكُمْ آيَكُمُ أَحْسَنَ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْقُدُّوسُ^۱ دو معیار و دو مستمسک از نبیها و جدائی ناپذیر نیز بوسیله خاتم الانبیاء در اختیار بشریت گذاشت تا طریق تکامل بیابند. کلام خدا و مفسران قولی و عملی کلامش. علم را با قلم و عمل را با قدم آموخت. اما در این خصوص رهنمودی شایان توجه داده است می فرماید: خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ إِلَىٰ طَعَامِهِ^۲ مفسر صادق و واقف علوم او آن عامل صاحب قدم را در تغذیه یعنی آیه مذکور می گوید عَمَّنْ یاخذه علمه یعنی این که علم هر کسی غذای او است بنگر که از چه کسی می گیرد (حرعاملی، ۱۳۸۰: ۲۵۰) پس از رنساس و شال گیری بنیان های علم مدرن و نهادهای علمی جدید و پیشرفت غرب در حوزه

۱- سورہ ملک، آیہ ۲

۲ - سورہ عبس، آیہ ۲۴.

صنعت و تکنولوژی و به تبع آن اقتدار سیاسی - نظامی باعث شد، کشورهای دیگر به دلیل نیاز به ادوات جنگی و ابزار تکنولوژی و از این طرف به دلیل انحراف مسلمانان از همان تئوری تکامل بخش کلام و کلام مجسم که در این تحقیق به شرح مفصل آن می‌پردازیم به غرب اقبال نمودند. پیامد آن ادبار و این اقبال مرعوبیت دولتمردان و مجذوبیت روشنفکران بود و سپس و به تدریج آحاد مردم به میزان برخورداری از تمدن مرعوب و مجذوب شدند. در حوزه علوم نظامی موجب مرعوبیت دولت مردان شد، و در حوزه علوم انسانی، موجب مجذوبیت روشنفکران، چنانکه دکتر علی شریعتی در ابتدای «کذب و نفخ و مسئولیت‌های او در جامعه» می‌گوید:

روشنفکرانی که در قرن ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ از میان روسای قبایل، خان زاده‌ها، پول دارهای افریقایی، آلبانیایی انتخاب می‌شدند در شهرهای لندن، نروژ، بلژیک و پاریس می‌نمودند، و آن روابط اجتماعی به سبک غربی، زبان و رقص می‌آموختند و به کشورهای خود فرستاده می‌شدند و اینچنین بود که این روشنفکران تهیه شده همچون بلندگو و حوزه انبار صدای غربیان را در داخل انعکاس می‌دادند (شریعتی، ۱۳۰۷، ص ۱۱۰). سالیان دراز این چنین ناز و تنعم اساتیدی خریداری می‌شد که خوراک و مسکن به فرزندان ملل مسلمان و غیر مسلمان می‌خوراندند و در تمام حوزه‌های مرتبط به علم بلکه در تمام امور مملکت و نظام دست می‌بردند و دهان به علم می‌گشودند. با تئوری‌های فمینیستی، مارکسی، لیبرالیسی، بدون کمترین ملاحظاتی و ملاحظات اسلامی و بدون رعایت ورود مطالب از یک فرهنگ به فرهنگ دیگر، فرهنگ غرب کورکورانه وارد می‌شد حتی انتقادات و تحولاتی مثبت مکاتب مختلف

در غرب سانسور می‌شد چنانکه در همین زمینه (اخلاق) که موضوع تحقیق ماست اشاره‌ای گذرامی کنیم فرانسیس فوکویاما از نظریه پردازان بزرگ غربی معتقد است جایگزینی ارزشهای اخلاقی جدید و ظهور فروپاشی بزرگ در آمریکا به دلیل ضعف و ناکارآمدی اندیشه‌های فلسفی اقتصادی، اجتماعی و اخلاقی بوده است. (فوکویاما، ۱۳۸۷: ۱۷) ویلیام جی. بنت در سال ۱۹۹۴ کتابی به عنوان نمایه شاخص‌های برجسته فرهنگی منتشر کرد وی طی آماری نشان می‌دهد که سلامت اجتماعی آمریکا به صورت هولناکی وخیم بوده است. چند لحاظ اقتصادی ثروتمند است اما در وضعیت وحشتناک فقر اخلاقی به سر می‌برد در دهه ۱۹۹۰ از هر سه نوزاد آمریکایی یکی نامشروع است. روی دادن تغییرات عظیم فرهنگی در قالب عقل گرایی و امانیسم غیر دینی و جایگزینی آن با فرهنگ دینی را زیر بنای فروپاشی اخلاقی می‌داند. وی می‌گوید: مهاجران آفریقایی بسیار بین ۲۰ تا ۲۰ ساله گرفتار نظام عدالت جزایی هستند. دانش آموزان آمریکایی شرکت کنند در المپیادهای جهانی در مقایسه با کشورهای صنعتی دیگر نازلترین رتبه‌ها را می‌کنند بنابراین آزادی خواهان باید به جای ارزش‌های خودخواهانه و وفایت انحطاط اخلاقی و اهمیت ارزش‌ها و مصالح اجتماعی را در نظر بگیرند. مشاهده کاران نیز باید بدانند بسیاری از تحولات اجتماعی موجود، محصول عدم بهرمایه داری است که آنان طرفدار آن بودند. (جی بنت، ۱۳۸۷: ۱۳) بنابراین می‌توان گفت: شد و آن‌ها بسیاری ناگفته، که برخی در اثنای این مقال خواهد آمد بی‌میچ تردیدی مبرهن است که در فرجام یک دوران و آغاز یک عصر نوین قرار داریم. زمانی که تمدن غرب و مارکسیسم هر دو از رستگاری انسان عاجز مانده‌اند و

سرنوشت او را به فاجعه کشانده‌اند و آغاز عصری که انسان در جستجوی فلاح، جهتی دیگر در پیش می‌گیرد. جهتی که در آن گوهر وجودی خویش را نجات دهد. پیش از این عالمانی مبارز و روشنفکرانی مکتبی و وارستگی که این مکتب را مرزبانی کرده بودند و میهن دوستانی که این مرزو بوم را پاس داشته بودند فریادهای فروغ افروز و فغانهای جگر سوز از دل برآورده بودند اما آن فریادها فاقد هرگونه تئوری حکومتی و مکتبی و فاقد نمونه راستین رهبری بود. لذا قابلیت انسجام آفرینی و غربالگری و پویایی مستمر نداشت. یا تک بعدی بودند که در ابعاد دیگر از مکاتب غربی وام می‌گرفتند در این صورت اه التقاط را در پیش گرفتند و از لحاظ اخلاقی گرفتار رزلیت نفاق شدند و یا در پیچه بیگانه بودند که بیگانه وار به کرانه رانده شدند. اما دیری نپایید چنانکه آبال لاهوری از دیوار زندان ما عجمان دیده بود (لاهوری، ۱۳۸۷: ۷). می‌گوید ما با استخراج و پالایش ذخایر مکتبی و فرهنگی تئوری حکومتی ولایت را احیاء و خویشتن که هم صاحب قلم بود و هم صاحب قدم و نمونه بارز ولی فیه راستین در غیبت ولی معصوم در اوج اخلاق بر قلّه عرفان، بی خود از سود، توسل، الحاق زنان (امام خمینی (ره) ۱۳۶۸: ۵۶) طالب سردار شهادت و اعازگر عصر نوزاد اخلاق شد و بر تن جامعه اسلامی جوشن نفوذ ناپذیر ولایت پوشاند و بدین روش فضایل اخلاقی که همانا عزت نفس و کرامت انسانی است با استقلال و آزادی و با شکست و گسست زنجیر غلامی از گردن کشور اسلامی گرفتار بحران تربیت، در عصر جهانی شدن فراهم نمود. اینک بر آنیم با انجام این پژوهش شاید گامی در راستای فریادهای مصلحان راستین برداشته باشیم.